

Publicație editată din fondul cultural al Societății
„Cartea Românească”.

PACINI ALESE DIN SCRIITŢRILII RŢMŢNI

Publicațiune periodică.

No. 14.

No. 14.

ION CREANGĂ

Moș Ion Roată. Ivan Turbincă.

CARTEA ROMŢNEASCĂ

Prețul 2 Lei.

BIBLIOTECA CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

SUB ÎNGRIJIREA REDACȚIONALĂ A D-LUI I. SIMIONESCU, Prof. Universitar și Membru al Academiei

Seria A. ȘTIINȚA PENTRU TOȚI

- No. 1. *Omul primitiv*, Cum eră, de Profesor I. Simionescu.
No. 2. *Viața omului primitiv*, de profesor I. Simionescu.
No. 3. *Gazurile naturale*, de profesor I. Simionescu.
No. 4. *Albinele*, de T. A. Bădărău.
No. 5. *Diabetul, îngrășarea și gălbănirea*, de Dr. M. Căhănescu-Carlsbad
No. 6. *Razele vizibile și invizibile*, de C. Gheorghiu.
No. 7. *Viața microbilor*, de Dr. I. Gheorghiu.
No. 8. *Furnicile*, de T. A. Bădărău.
No. 9. *Viața plantelor*, Prof. I. Simionescu.
No. 10—11. „Pasteur”, de C. Moțaș. (Viața și roadele munci sale)
No. 12. *Soarele și Luna*, de Prof. I. Simionescu.
No. 13. *Telegrafia fără fir*, de Prof. T. Lalescu.
No. 14. *Porumbeii mesageri*, de V. Sadoveanu.

Seria B. SFATURI PENTRU GOSPODARI

- No. 1. *Îngrijirea păsărilor*, Boalele lor de C. S. Moțaș, Prof. Universitar.
No. 2. *Despre tovărășii*, de preot C. Dron.
No. 3. *Scarlatina și alte boale molipsitoare* de Dr. I. Gheorghiu.
No. 4. *Livada din sâmburi*, de C. Gheorghiu.
No. 5. *In jurul casei*, de M. Lupescu.
No. 6. *Casa*, de Profesor I. Simionescu.
No. 7. *Morcovul și alte legume*, de P. Roziade.
No. 8. *Sifilisul*, de Dr. E. Gheorghiu.
No. 9. *Temeiul îmbunătățirii vitelor*, de D. G. Chițoiu.
No. 10. *Votul obștească*, de A. Gorovei.
No. 11. *Creșterea porcilor*, de A. Oescu.
No. 12. *Viermii de mătase*, de T. A. Bădărău
No. 13. *Optica*, de D-r Gheorghiu.
No. 14. *Pelagra*, de D-r Babeș.
No. 15. *Alegerea semînțelor*, de Lăcrișianu, Profesor.

- No. 16. *Îngrijirea păsărilor*, de C. S. Moțaș Prof. Universitar.
No. 17. *Rătăcirii Bolșeviste*, de Major I. Mihai.
No. 18. *O stupină într'un roiu*, de N. Nicolaescu.
No. 19. *Cum se întemeiază o vie*, de D. Cădere.
No. 20. *Răsadnița și Plantele din răsad* de V. Sadoveanu Profesor.
No. 21. *Lehuzia*, de E. Gheorghiu.
No. 22. *Meșteșugul vopsitului* de A. Gorovei
No. 23. *Cum orbim*, de I. Glăvan.
No. 24. *Cum trebuie să ne hrănim*, de E. Severin.
No. 25. *Calul*, de Prof. E. Udrișchi.
No. 26. *Doctorul în casă*, de Dr. O. Apostol.

Seria C. DIN LUMEA LARGĂ

- No. 1. *Ucraina*, de G. Năstase, asistent universitar.
No. 2. *Cehoslovacia*, de Prof. I. Simionescu.
No. 3. *Munții apusei*, de Prof. D. David.
No. 4. *Finlanda*, de Profesor I. Simionescu.
No. 5. *Bucovina*, „ „ „ „
No. 6. *Basarabia*, de G. Năstase.
No. 7. *Dobrogea*, de Dr. C. Brătescu.
No. 8. *Spre polul sud*, de Prof. I. Simionescu.
No. 9. *Olanda*, de Apostol Culeă. (Țara și Poporul).
No. 10. *Viața în adâncul mărilor*, de Moțaș.
No. 11-12. *Mitropolitul Șaguna*, de Prof. I. Lupăș.
No. 13. *Către Everest*, de I. Simionescu.

Seria D. ȘTIINȚĂ APLICATĂ

- No. 1. *Fabricarea săpunului*, de Ing. A. Schorr
No. 2. *Motoarele Diesel*, de Ing. Casseti.
No. 3. *Despre parfumuri*, (Indus. parfumului) de Prof. Severin.
No. 4-5. *Aerul lichid*, de Ilie Mătei.
No. 6. *Industria azotului*, de Laurențiu Canton.

În fiecare săptămână va apare câte un număr ce cuprinde 32 pagini, cu figuri și se vinde cu 3 Lei.
Se pot face abonamente pentru 25 numere, la Societatea „CARTEA ROMÂNESCĂ” București, Bulevardul Academiei, 3.

De vânzare la toate librăriile și depozitarii de gazete din țară.

8591-3
9/1935
Laufer

PAGINI ALESE DIN SCRITORII ROMANI

ION CREANGĂ

427790T

MOȘ ION ROATĂ

I

La 1857 pe când se fierbea Unirea în Iași, boierii moldovenii liberali, ca de-al-de Costache Hurmuzachi, M. Kogălniceanu și alții, au găsit cu cale să cheme la Adunare și câți-va țărani fruntași, câte unul din fiecare județ, spre a lua și ei parte la facerea acestui măreț și nobil act național. Cum au ajuns țăranii în Iași, boierii au pus mână de la mână de i-au ferchezuit frumos și i-au îmbrăcat la fel, cu cheburi albe și cușme nouă, de se mirau țăranii ce berechet i-a găsit. Apoi, se zice că i-ar fi dat pe sama unuia dintre boieri, să le ție cuvânt, ca să-i facă a înțelege scopul chemării lor la Iași.

— Oameni buni, știți pentru ce sânteți chemați aici între noi, zise boierul cu blândețe.

— Vom ști cucoane, dacă ni-ți spune, răspunse cu sfială un țaran mai bătrân, scărpinându-se în cap.

— Apoi iaca ce, oameni buni: de sute de ani două țări surori, creștine și megieșe, Moldova noastră și Valahia sau Țara Muntenească, de care poate-ți fi auzit vorbindu-se, se sfâșie și se mănâncă între dânsese spre cumplita urgie și peire a neamului românesc. Țări surori și creștine am zis, oameni buni,

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
CLUJ-NAPOCA

427.790

111-1A65

1935

căci precum ne închinăm noi Moldovenii, așa se închină și frații noștri din Valahia. Statura, vorba, hrana, îmbrăcămintea și toate obiceiurile câte le avem noi, le au întocmai și frații noștri munteni. Țări megieșe am zis, oameni buni; căci numai păraușul Milcov, ce trece pe la Focșani, le desparte. „Să-l secăm dar dintr'o sorbire” și să facem sfânta Unire, adică înfrățirea dorită de strămoșii noștri, pe care ei n'au putut s'o facă în împrejurările grele de pe atunci. Iacă, oameni buni, ce treabă creștinească și frumoasă avem de făcut. Numai Dumnezeu să ne-ajute! Înțeles-ați, vă rog, oameni buni, pentru ce v'am chemat? Și dacă aveți ceva de zis, nu vă sfiiți; spuneți verde, moldovenește, ca la niște frați ce vă sântem. Că de-aceea ne-am adunat aici ca să ne luminăm unii pe alții și Dumnezeu să ne lumineze pe toți, cum a ști el mai bine!

— Înțelegem, cucoane, așa a fi, răspunseră câțiva țărani mai rușinoși; că dă, dacă nu-ți ști dumneavoastră ce-i pe lume, noi țărănimea de la coarnele plugului, avem să știm ce-i bine și ce-i rău?..

— Ba eu drept să vă spun cucoane, n'am înțeles, ci-că zise cu îndrăsneală, unul dintre țărani, anume *Ioan Roată*.

Ș'apoi chiar dacă ne-am pricepe și noi la câte ceva, cine se mai uită în gura noastră? Vorba ceea, cucoane: Țăranul, când merge, tropăește și când vorbește, hodoragește, să ierte cinstita fața dumneavoastră. Eu socot că treaba asta se putea face și fără de noi; că dă; noi știm a învățta sapa, coasa și secera, dar dumneavoastră învățtiți condeiul și când vreți, știți a face din alb negru și din negru

alb... Dumnezeu v'a dăruit cu mințe, ca să ne povățuiți și pe noi prostimea.

— Ba nu, oameni buni, s'a trecut vremea aceea, pe când numai boierii făceau totul în țara aceasta, ș'o storceam după plac. Astăzi toți, de la Vlădică până la opincă, trebuie să luăm parte la nevoile și la fericirea țării. Muncă și câștig; datorii și drepturi pentru toți deopotrivă.

Le spuse boierul apoi despre originea Românilor, cum și de cine au fost ei aduși pe aceste locuri; despre suferințele lor și cum au ajuns a fi dezbinăți și împrăștiați prin alte țări. Le dă el pilde câte și mai multe: cu zmocul de nuele, cu taurii învrăjbiți și în sfârșit se silește bietul creștin din răspuțeri, a-i face să înțeleagă care sânt roadele binefăcătoare ale Unirii, aducându-le aminte că tot „pentru unirea tuturor” se roagă și sfânta biserică în toate zilele, mai bine de 1850 de ani. — Ei, oameni buni, cred că acum ați priceput.

— Priceput cucoane, cât se poate de bine, răspunseră mai toți, Dumnezeu să vă ajute la cele bune!

— Ba eu tot nu, cucoane, răspunse moș Ion Roatăl.

— Dumnezeu să mă ierte, moș Ioane, dar dumneata, cum văd, ești cam greu de cap; ia haidem în grădină, să vă fac a înțelege și mai bine. Moș Ioane, vezi colo în ogradă la mine bolovanul cel mare.

— Il vedem, cucoane.

— Ia fă bine, și adă-l ici lângă mine, zise boierul care ședeă acum pe un jilt în mijlocul țărănilor.

— S'avem iertare cucoane, n'om putè: că doar colo-i greutate, nu șagă.

— Ia cearcă și vezi

4

Moș Roată se duce și vrea să rădice bolovașul, dar nu poate.

— Ia du-te și dumneata moș Vasile, și dumneata bade Ilie și dumneata bade Pandelachi.

În sfârșit se duc vr'o 3—4 țărani, urnesc bolovașul din loc, îl rădică pe umere și-l aduc lângă boer.

— Ei oameni buni, vedeți? S'a dus Moș Ion și n'a putut face treaba singur; dar când v'ați mai dus câțiva într'ajutor, treaba s'a făcut cu mare ușurință: greutatea n'a mai fost aceeași.

Povestea cântecului:

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere;
Unde's mulți puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

Așă și cu Unirea, oameni buni; credeți dumneavoastră, că de-a ajută Dumnezeu a se uni Moldova cu Valahia, avem să fim numai atâția? Frații noștri din Transilvania, Bucovina, Basarabia și cei de peste Dunăre, din Macedonia și de prin alte părți ale lumii, numai să ne vadă că trăim bine, și ei se vor bucura și ne vor iubi de n'or mai îndrăzni dușmanii în vecii vecilor a se lega de Români. D'apoi frații noștri de sânge: Franțujii, Italianii, Spaniolii și Portugezii ce așteaptă? La orice întâmplare, Doamne ferește, stau gata să și verse sângele pentru noi...

Unirea face puterea, oameni buni. Ei acum cred c'ați înțeles și răsînteles.

— Ba eu unul, să iertați dumneavoastră, cucoane, încă tot n'am înțeles, răspunde moș Roată.

— Cum se face asta moș Ioane? Mai bine ce v'am tălmăcit, și un copil putea să înțeleagă.

— Mai așa, cucoane, răspunseră ceilalți.

— Moș Ioane, zise acum boierul cam turburat de multă oboseală, ia spune dumneata în legea dumitale, cum ai înțeles, cum n'ai înțeles, de când se face vorbă; să auzim și noi.

— Dă cucoane, să nu vă fie cu supărare; dar dela vorbă și până la faptă este mare deosebire... Dumneavoastră *ca fiecare boier*, numai ne-ați poruncit să aducem bolovanul, dar n'ați pus umărul împreună cu noi să aducem bolovanul, dar n'ați pus umărul împreună cu noi la adus, cum ne spuneți dinioare că de-acum toți au să iee parte la sarcini, dela Vlădică până la opincă. Bine-ar fi, dac'ar fi așa, cucoane; căci la războiu înapoi și la pomană năvală, parcă nu prea vine la socoteală...

Iar dela bolovanul d-voastră am înțeles așa: că până acum, noi țărani am dus fiecare câte-o piatră mai mare sau mai mică pe umere; însă acum a sântem chemați a purta împreună tot noi *opinca*, o stâncă pe umerele noastre... Să deă Domnul cucoane, să fie altfel, că mie unuia nu mi-a părea rău...

La aceste vorbe, țărani ceilalți au început a strânge din umere, a se uită unul la altul, și a zice:

— Ia poate că și Roată al nostru să aibă dreptate...

Iar boierul, luându-i înainte cu glume, a înghițit gălușca și a tăcut molcum.

Hași, 4 Mai 1880.

11

! Intre țărani truntași cari au luat parte împreună cu boerii, cu Episcopii și cu Mitropolitul țării

„Divanul ad-hoc” din Moldova în 1857, eră și moș Ion Roată, om cinstit și cuviincios, cum sunt mai toți țărani români de pretutindeni. — Numai atâta, că moș Ion Roată, după câte văzuse și după câte pățise el în vieța sa, nu prea puneà temeiu pe vorbele boierești și aveà gâdilici la limbă; adică spuneà omului verde în ochi, fie cine-a fi, când îl scormoleà ceva la inimă. — Așà e țăranul: nu prea știe multe. Și moș Ion Roată, fiind țăran, cum v'am spus, deși se'nvrednicise a fi acum printre boieri, nu aveà ascunzători în sufletul său.

În „Divanul ad-hoc” din Moldova, erau boieri de toată mâna; și mai mari și mai mici; și mai bătrâni și mai tineri; și mai învățați și mai neîn-vățați, cum îi apucase timpul. Între aceștia din urmă eră de-al de bătrânul Alecu Forăscu, poreclit și Tololoiu, Grigore Cuza, și alți câțiva de-al-de aceștia care, știindu-se de obiceiurile strămoșești, în toate sărbătorile ascultau cu evlavie slujba bisericască dela început până la sfârșit, cântând și citind la strană deavalma cu dascălii și preoții bisericii; iar la zile mari, ca să le ticnească veselia, împărțeau bucățica de pâne cu orfanii, cu văduvele și cu alți nevoiași, cum apucase din părinți. — Atâta-i ajungeà capul, atâta făceau și ei pe vremea lor, Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească, unde-or fi acolo, că bune inimi aveau.

Dar să ne întoarcem iar la „Divanul ad-hoc”. Aici ca în toate adunările de felul acestora se făcea vorbă multă; și eră lucru firesc să se facă, fiind în luptă *timpul de față cu cel trecut*, pentru

cea mai dreaptă cauză a neamului românesc: **Unirea**, sfânta Unire!

Boierii cei mai tineri, crescuți de mici în străinătate numai cu franțuzească și nemțească, erau cărtitori asupra *trecutului*, și cei mai guralii totodată. Vorba, portul și apucăturile bătrânești nu le mai venea la socoteală. Și din această pricină, unia, în aprinderea lor, numeau pe cei bătrâni: „rugini învechite, ișlicari, strigoii” și câte le mai venea în minte, după cum le eră și creșterea; dă, învățați nu's?..

Nu-i vorbă, că și nătângia unor bătrâni eră mare. — Uneori, când se mânieau, dădeau și ei tinerilor câte un ibrișin pe la nas, numindu-i: bonjuriști, duelgii, pantalonari, oameni smintiți la minte și ciocoi înfumurați, lepădați de lege, stricători de limbă și de obiceiuri”. În așa împoncișare de idei se aflau boierii bătrâni cu tineretul din „Divanul ad-hoc” al Moldovei; cu toate că și unii și alții erau pentru „Unire”. Numai atâta că bătrânii voiau „Unire” *cu tocmeală*, iar tinerii „Unire” *fără socoteală*, cum s'a și făcut.

Toate cu toatele, dar mare luptă aveau unia dintre boierii cu cuconul Alecu Forăscu, care, una-două, îi tocăneă, muștrându-i:

Ba, că „nu vorbesc drept românește, cum vorbeau părinții lor, ci au corchezit graiul strămoșesc, de nu-i mai înțelege nimene”: ba că „umblați cu șurubele să ne trageți butucul”; ba că „face omul cu cineva o tovărășie cât de mică, și tot urmează învoială între părți, iar nu așa cu ochii închiși”— căci „dacă n'ai carte, n'ai parte, scurtă socoteală”;

ba că „de când cu străinătatea, v'ați înstrăinat și legea și limba și inima și chiar dragostea sătenilor; și după nepăsarea și risipa ce o facem, zvârlind banul pe lucruri de nimica, puțin mai avem de înstrăinat, și nu-i departe vremea aceea, pe cât văd eu. Intrebați pe bieții nemernici de săteni, să spuie ei, dacă mai cunosc cine le e stăpân. Au rămas ca niște câni ai nimănu, sârmanii oameni! Cine se scoală mai de dimineață, acela e mai mare în sat la ei, de-i horopsește și-i țuhăește mai rău decât pe vite! Ciocoizmul și străinii să trăiască, și las pe dânșii că ne scot ei la covrigi”; ba că „vai de țara care ajunge s'o puie copiii la cale”; ba că „vorba multă, sărăcia omului”; și, dacă li-i treaba de așa, facă ei ce-or ști, că el mai bine se duce acasă, că-i plouă caii în spate și-i stau vitele cu dinții la stele, din pricina slugilor, căroră puțin le pasă de munca stăpânului”. — Și câte și mai câte năzdrăvănii de-al de-aceste... Las pe bătrâni să te descânte și să te judece ei în legea lor, că nu-ți mai trebuie alt popă...

Și iaca așa cu de-al-de cuconul Forăscu.

Acum vine alta la rând:

Intr'una din zile cum vorbea frumos un boier dintre cei tineri, iaca și moș Ion Roată sare cu gura:

— Aveți bunătate de vorbiți mai moldovenește, cucoane, să ne dumirim și noi; căci eu unul, drept să vă spun, că nu pricep nimica, păcatele mele! — Un oarecare boier întâmpină atunci pe moș Ion Roată, zicându-i cu glas poruncitor și răutăcios:

— Da ce nevoie mare este să înțelegi tu, moșule! Tacă-ți leoarba, dac'ai venit aici: c'apoi în-

6

toarce-ne-vom noi acasă, și helbet! nu ți-a luă nimă
lin spate, ce știi eu... Auzi, obrăznicie! — Tu...
cu opt-zeci de mii de fălci de moșie, și el un ghior-
lan, c'un petec de pământ, și uite ce gură face a-
lătura cu mine!...

Moș Ion Roată, simțindu-se lovit până în suflet,
răspunde atunci cu glas plângător:

— Da bine, cucoane, dacă nu va fost cu plăcere
să pricepem și noi câte-cevă din cele ce spuneți
dumneavoastră de ce ne-ați mai adus aici, să vă
bateți joc de noi? Ei, cucoane, cucoane! Puternic
ești, megieș îmi ești, ca răzeș ce mă găsesc, și știi
bine că n'are să'mi fie moale când m'oiu întoarce
acasă, unde mă așteaptă nevoile. Dar să nu vă fie
cu supărare, ia, palmele aceste țărănești ale
noastre, străpunse de pălămidă și pline de bătă-
turi, cum le vedeți, vă țin pe dumneavoastră de
atâta amar de vreme, și vă fac de huzuriți de
bine; și mai mult decât atâta: orice venetic, în
țara asta este oploșit de dumneavoastră, și-l pri-
vizi cu nepăsare cum ne sugă sângele, și tăceți
și-l îmbrățișați! Numai noi, vite de muncă, vă
sântem dragi ca sarea în ochi... Din *moșici*, din
ghiorlani, și din *dobitoci* nu ne mai scoateți! Dum-
nezeu să ne ierte, și să ne iertați și dumneavoastră,
cucoane, dar cu adevărat, așa este; v'ați deprins
a luă focul totdeauna cu mâinile noastre cele *moș-
cești*... și tot noi cei horopsiți!

— Sfânt să'ți fie rostul, moș Ioane, că ai vorbit
din durere, răspunse atunci coconul Alecu Forăscu;
și sunt foricit, că stai alătura cu mine. Decât un

bonjurist c'o mână de învățătură, mai bine un țăran cu un car de mînte.

La aceste vorbe, mulți dintre boieri s'au simțit atinși: cel cu pricina..., a rămas ca opărit. Iar Colonelul *Alexandru Cuza* a dat mîna prietenește cu moș Ion Roată.

În sfârșit după multe dezbateri rurtunoase urmate în „Divanul ad-hoc” s'a încuviințat „Uni-reă” și apoi deputații s'au întors fiecare pe la vatrele lor.

Peste câțiva ani după aceasta, trecând *Cuza-Vodă* spre București, a poposit la Agiud, unde l-a întîmpinat o mulțime de lume, ca pe un Domnitor.

Printre lumea ce se înghesuia, cu treabă, fără treabă, iacă se zărește o hîrtie fălfăind pe deasupra capetelor mulțimii, în vârful unei prăijni. *Cuza-Vodă* înțelegând că trebuie să fie vr'un suflet necăjit, face semn să i se deschidă calea. Și vînd, colo, un țăran bătrîn cade în genunchi dinaintea Domnitorului, sărutându-i mîna, cu lacrămile în ochi, și dîndu-i o hîrtie scrisă pe toate fețele.

— He, he! moș Ion Roată, prietenul și tovarășul meu cel vechiu din „Divanul ad-hoc”, lucru negândit! Rădică-te moș Ioane și spune-mi fără sfială, ce durere ai? Ți-a făcut cinevă vr'un neajuns?

Moș Ion Roată vîzînd că după atîția ani de zile nu l-a uitat Colonelul *Alexandru Cuza*, și că l-a primit cu atîta bunătate, a început a plînge cu hohot și a-l ruga să-i citească hîrtia.

Vodă, fiind gata de plecare, și vîzînd că hîrtia

lui moș Roată cuprinde multă polologhă cu blândetă:

— Spune, moș Ioâne din gură, ce ai de spus, că mai bine am să înțeleg.

Atunci moș Roată viindu-și în sine. începe a se țjălui cum urmează:

— Luminarea Voastră.

De când cu păcatul acela de „Ad-hoc”, n’am mai avut zi bună cu megieșul meu cel puternic, stăpânul unei moșii foarte mari, pe care-l cunoști, Măria-Ta. N’am gândit, nenorocitul de mine, că un boier așa de mare, putred de bogat și cu învățătură, să-și puie mintea cu unul ca mine, de niște vorbe nesocotite ce le-am zis și eu atunci, într’un necaz. Numai Dumnezeu să-i deie sănătate și bine, dar amarnic m’a lovit în avere și în cinste! Crede Măria-Ta, că nici eu n’am fost așa de sec, între cei de-o seamă cu mine. Dar de cum am ajuns acasă, goană și prigoană pe capul meu, din partea boierului, în tot feliul:

Intâiu și ’ntâiu, a pus înadins pe feciorii boierești, să-mi caute pricină, și să mă aducă la sapă de lemn. Și aceștia, ca oameni fără judecată și pizmași, făceau toate chipurile satanicești, sau ei deadreptul, sau prin alții, cum să deie vitișoarele mele măcar de un pas pe moșia boierească; ș’apoi sub cuvânt că au făcut stricăciune, să mi le poată ucide fără nici o cruțare! Și astăzi împușcă-i porcii; mâne vacile și boii; poimâne căișorii; în altă zi ie-i oile dinapoi cu grămada și du-le la curte; îți poți închipui, Măria-Ta, ce urgie grozavă eră pe capul meu!

Văzând eu dela o vreme că nū mai înceteaza cu zafurile mi-am luat inima'n dinți, și m'am dus la boieriu să mă jăluesc. Și boierul în loc de un cuvânt bun, m'a scuipat drept în obraz, de față cu slugile sale și cu alți oameni ce se aflau atunci la curte, încât am crezut că a căzut ceriul pe mine, de rușine! Ba încă m'a și amenințat, că altădată, de mi-a mai călcă piciorul în ograda boierească, are să poruncească să mă întindă la scară și să mă bată cu biciul! Și cu rânduiala asta, Măria-Ta, în câțiva ani de zile m'au caliclit cu desăvârșire, și mi-a rădicat și cinstea, care, pentru mine, a fost cel mai scump lucru!

Cuza-Vodă a stat neclintit, și s'a uitat yntă la moș Ion Roată, cât a vorbit el. Și când a isprăvit vorba, Vodă i-a spus două fășicuri de napoleoni în mână, zicându-i cu bunătate:

— Ține, moș Ioane, acest mic dar uela mine, și întâmpină-ți nevoia, de azi pe mâne, cum te-a lumină Cel de sus. Iar pe boier, lasă-l în judecata lui Dumnezeu, căci „El nu bate cu ciomagul”.

Lui Moș Ion Roată i se umplu din nou ochii de lacrimi, și sărutând mâna lui Vodă, ca semn de mulțămire, zise oftând:

— Dar cu rușinea ce mi-a făcut, cum rămâne Măria-Ta?

Cu rușinea iaca așa rămâne, moș Ioane, zise Cuza-Vodă, sărutându-l și pe un obraz și pe altul, în fața mulțimei adunate acolo. Du-te și spune sătenilor dumitale, moș Ioane, că pe unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat Domnitorul țării și ți-a șters rușinea.

IVAN TURBINCĂ

Amū ci-că eră odată un rus, pe care îl chemă Ivan. Și rusul acela, din copilărie se trezise în oaste. Și slujind el câteva soroace de-a rândul, acum eră bătrân. Și mai-marii lui văzându-l că și-a făcut datoria de ostaș, l-au slobozit din oaste cu arme cu tot, să se ducă unde-a vreă, dându-i și două carboave de cheltuială.

Ivan atunci mulțumi mai marilor săi, și apolându-și rămas bun dela tovarășii lui de oaste cu cari mai trase câte-o dușcă două de rachiu pornește la drum cântând.

Și cum merge Ivan șovăind când la o margine de drum, când la alta, fără să știe unde se duce, puțin mai înainte lui mergeau din întâmplare, pe o cărare lăaturalnică, Dumnezeu și cu sfântul Petre, vorbind ei știu ce. Sfântul Petre auzind pe cineva cântând din urmă, se uită înapoi și când colo vede un ostaș mătăhăind pe drum în toate părțile.

— Doamne, zise sfântul Petre, spăriet, ori hai să ne grăbim, ori să ne dăm într'o parte; nu cumva ostașul cela să aibă harțag și să ne găsim beleaur cu dânsul. Știi c'am mai mâncat eu odată dela unul ca acesta o chelfăneală.

— N'ai grijă, Petre, zise Dumnezeu. De drumețul care cântă să nu te temi; ostașul acesta e om bun la inimă și milostiv. Vezi-l-ai? Are numai două carboave la sufletul său; și drept cercare, hai fă-te tu cerșetor la capătul ist de pod, și eu la celalalt, și să vezi cum are să ne dea amândouă carboavele de pomană, bietul om! Adu-ți aminte Petre, de câte ori ți-am spus, că unii ca aceștia au să moștenească împărăția cerurilor.

Atunci sfântul Petre se pune jos la un capăt de pod, iar Dumnezeu la celalalt, și încep a cere de pomană.

Ivan, cum ajunge în dreptul podului, scoate cele două carboave de unde le avea strânse și dă una lui Sfântul Petre și una lui Dumnezeu, zicând:

— Dar din dar se face raiul. Na-vă! Dumnezeu mi-a dat, eu dau și Dumnezeu iar mi-a da, că are de unde. Și apoi Ivan începe a cântă și se tot duce înainte.

Atunci sfântul Petre zice cu mirare:

— Doamne, cu adevărat bun suflet de om e acesta, și n'ar trebui să meargă nerăsplătit dela fața ta.

— Dar, Petre, las' că am eu purtare de grijă pentru dânsul. Apoi Dumnezeu pornește cu sfântul Petre, și cât ici, cât colo, ajung pe Ivan, care o ducea tot într'un cântec, de parcă eră toată lumea a lui.

— Bună calea, Ivane, zise Dumnezeu. Dar cânti, cânti, nu te'ncurci.

— Mulțămesc d-voastră, zise Ivan, tresărind. Dar de unde stii așa de bine, că mă chiamă Ivan?

— D'apoi dacă n'oiu ști eu, cine altul are să știe? răspunse Dumnezeu.

— Dar cine ești tu, zise Ivan cam sborșit, de te lauzi, că știi toate?

— Eu sunt cerșetorul pe care l-ai miluit colo la pod, Ivane. Și cine dă săracilor, împrumută pe Dumnezeu, zice Scriptura. Na-ți împrumutul înapoi, căci nu avem trebuință de bani. Ia, numai am vrut să dovedesc lui Petre, cât ești tu de milostiv. Află acum, Ivane, că eu sunt Dumnezeu, și pot să-ți dau ori ce-i cere dela mine; pentru că și tu ești om cu dreptate și darnic.

Ivan atunci, cuprins de fiori, pe loc s'a desmeșit, a căzut în genunchi dinaintea lui Dumnezeu, și a zis:

— Doamne, dacă ești tu cu adevărat Dumnezeu, cum zici, rogu-te blagoslovește-mi turbinca asta, că ori pe cine-oiu vreă eu, să-l vâr într'însa; și apoi să nu poată ieși de-aici fără învoirea mea.

Dumnezeu atunci zâmbind, blagoslovi turbinca după dorința lui Ivan, și apoi zise:

— Ivane, când te-i sătură tu de umblat prin lume, atunci să vii să slujești și la poarta mea, căci nu ți-a fi rău.

— Cu toată bucuria, Doamne; am să vin numai decât, zise Ivan. Dar acum deodată, mă duc să văd nu mi-a pică ceva la turbincă? Și zicând aceste, apucă peste câmpi de-a-dreptul, spre niște curți mari, cari de-abiă se zăreau înaintea lui, pe culmea unui deal. Și merge Ivan și merge și merge, până pe însărate ajungo la curțile cele. Și cum ajunge, intră în ogradă, se înfățișează în

înaintea boierului și cere găzduire. Boierul acela ci-că eră cam sgârcit, dar văzând că Ivan este om împărătesc, n'are ce să facă. Și vrând-nevrând poruncește unei slugi să-i dea lui Ivan ceva de mâncare, și apoi să-l culce în niște case nelocuite, unde culcă pe toți musafirii, cari veneau, așa ni-tam, ni-sam. Sluga ascultând porunca stăpânului, ia pe Ivan, îi dă ceva de mâncare și apoi îl duce la locul hotărît, să se culce.

— Las' dacă nu i-a da odihna pe nas, zice boierul în gândul său, după ce orându-i cele de cuviință. Știu că are să aibă de lucru la noapte. Acum să vedem care pe care? Ori el pe draci, ori dracii pe dânsul.

Căci trebuie să vă spun că boierul acela avea o pereche de case, mai deoparte, în care se zice că locuia *necuratul*. Și tocmai acolo porunci să culce și pe Ivan.

Ivan însă habar n'avea de asta. El cum a intrat în odaia unde l-a dus omul boierului, și-a pus armele în rânduială, s'a închinat după obicei și apoi s'a tologit așa îmbrăcat, cum eră, pe un divan moale ca bumbacul, punându-și turbinca cu cele două carboave sub căpătâi, și așternându-se pe somn, căci de-abia îl țineau picioarele de trudit ce eră.

Dar poate bietul, să se odihnească? Căci cum a stins lumânarea, odată se trezește că-i smucește cineva perna de sub cap și i-o aruncă cât colol Ivan atunci puind mâna pe sabie, se scoală repede, aprinde lumânarea și începe a căută prin casă, în toate părțile, dar nu găsește de nimene.

— Măi! Dar acest păcat? Ori casa asta nu-i curată, ori s'a cutremurat pământul, de mi-a sărit perna de sub cap; și eu umblu bătădăind ca un nebun. Ce-or mai fi și cutremurile ieste, zise Ivan, mai făcând câteva cruci până la pământ și apoi iar se culcă. Dar când să ațipească, de-odată se aud prin casă o mulțime de glasuri, care de care mai urâcioase; unele miorlăiau ca mâța, altele covițau ca porcul, unele orăcăiau ca broasca, altele mornăiau ca ursul: mă rog, fel de fel de glasuri schimonosite se auzeau, de nu se mai știă ce mama dracului să fie acolo. Ivan atunci se cam pricepe ce ar fi asta.

— Apoi stăi dar! că are Chira socoteală, cum văd eu. Și odată începe a strigă puternic:

— *Pașol na turbinca, ciorti!*

Atunci diavolii odată încep a se cărăbăni unu peste altul în turbincă, de parcă-i aduceă vântul. Și după ce intră ei cu toții înlăuntru, Ivan începe a-i ghigosî muscălește. După aceea leagă turbinca strâns la gură, o pune sub cap, mai trântindu-le prin turbincă niște ghionturi rusești, colea cum știă el, de da inima din draci. Apoi se culcă cu capul pe dâșii, ne mai fiind supărat de nimene, trage Ivan un somn din cele popești. Dar când pe aproape de cântători, Scaraoschi, căpetenia dracilor, văzând că parte din slugile lui zăbovesc, pornește cu grăbire la locul știut, să le caute. Și ajungând într'o clipă, se vără, el știe cum și pe unde în odaie la Ivan, și-i șterge o palmă prin somn, cât se poate. Ivan atunci sare ars, și odată strigă:

— *Pașol na turbinca!*

Scaraoschi atunci intră și el fără vorbă, și se înghesuește peste ceilalți demoni, căci n'are încotro.

— Ei, las că vă judec eu acuș, necuraților; voi u scoate incul din voi, zise Ivan tulburat. Cu mine v'ați găsit de jucat? Am să vă muștrulesc, de au să rădă și câinii de voi. Și odată se îmbracă și se înarmează Ivan, cu toate ale lui, și ieșind afară, începe a face un tărăboiu, de s'a sculat toată ograda în gura lui.

— Dar ce-ai pățit, mă pahonțule, de te-ai sculat cu noaptea în cap, și faci așa larmă? ziseră oamenii boierului, cari dau chiori unul peste altul, de par'că aveau orbul găinilor.

— Ce să pățesc, zise Ivan dârz, ia! am captușit niște iepuroi, și am de gând să-i jumulesc.

Boierul, în sgomotul ista, se scoală și el și întreabă: ce vuiet e acolo prin ogradă?

— Ia mai toată noaptea nu ne-am putut odihni din pricina rusului celuia. Dracul știe ce are, ci-că a prins niște epuroi, și vrea să-i jumulească, să-i ertați dumneavoastră!

În vorbele aceste, numai iaca ce se înfățișează și Ivan înaintea boierului cu turbinca plină de draci, care se zbăteau ca peștii în vârșă.

— Iaca, gospodin, cu cine m'am vânzolit toată noaptea... dar încaltea ți-am curățit și eu casa de draci, și vi-i aduc plocon des-dimineată. Poruncește să-mi aducă niște palce, că am să-i bat la surou, să pomenească ei cât or trăi. că au dat peste Ivan, robul lui Dumnezeu.

Boierul, văzând aceasta, pe deoparte l-a cuprins

spaimă, iar pe de alta nu mai ştia ce să facă de ocurie; căci multe sărindare mai dăduse el până atunci pe la popi în toate părţile ca să-i poată izgoni dracii dela casă, şi nici că fusese chip. Dar se vede că pân' acuma le-a fost şi lor veleatul. Cu Ivan şi-au găsit popa!

— Bine, Ivane, zise boierul cu mulţămire. Să-ţi aducă palce câte vrei, şi fă-ţi datoria cum ştii: c'apoi oi fi şi eu, helbet!

În sfârşit nu trece mult la mijloc, iaca se pomeaşte Ivan cu un car plin de palce cum îi plăcea lui. Le ia el şi le leagă la un loc, tot câte două-trei, după cum îşi ştia meşteşugul.

Dar până la vremea asta, se adunase împrejurul lui Ivan tot satul, ca să vadă de patima dracilor. Căci lucru de mirare eră acesta, nu şagă! Atunci Ivan dezlegă turbinca în faţa tuturor, numai cât poate să încapă mâna, şi luând câte un drăcuşor de corniţe, mi-ţi-l ardea cu palcele de-i crăpă pielea. Şi după ce-l răfuiă bine, îi dă drumul cu tocmeală să nu mai vie acolo altă dată.

— N'oiu mai veni, Ivane, câte zilişoare voi aveă eu, zicea ucigă-l crucea, cuprins de usturime şi se tot ducea împuşcat. Iară oamenii ce priveau şi mai ales băeţii, leşinau de răs.

Dar mai la urma urmelor, Ivan scoate de barbă şi pe Scaraoschi şi-i trage un frecuş de cele muschicesti, de-i frigea sufletul.

— Poftim! După bucluc umbli, peste bucluc ai dat, mă jupâne Scaraoschi. Să te înveţi tu de altă dată a mai bântui oamenii, sarsailă spurcat ce eşti! Şi apoi dându-i drumul, „na“! fuge şi Scaraoschi după ceilalţi ca tărnuţul cu paiul...

— Dumnezeu să te înzilească, zise atunci boierul, cuprinzând pe Ivan în brațe și sărutându-l. De-acum rămâi la mine, Ivane; și pentrucă mi-ai curățat casa de draci, am să te țin ca pe palmă.

— Ba nu, gospodin, zise Ivan. Mă duc să slujesc pe Dumnezeu, împăratul tuturor. Și zicând aceste, se încinge cu sabia, pune turbinca la șold, își ia ranița în spate și pușca de-a umăr, și pornind, se tot duce înainte la Dumnezeu. Iară priivitorii, cu căciulele în mână, îi urau drum bun ori încotro s'a întoarce.

— Călătorie sprâncenată, zise boierul; de rămâneai îmi erai ca un frate: iară de nu, îmi ești ca doi.

Mi se pare mie, că și boierul, cât eră de boier, luase frica turbincăi, de nu-i părură așa de rău după Ivan, care-i făcuse atâta bine.

Ivan însă nici nu se gândeă la asta; el își căută acum de drum, întrebând din om în om unde șede Dumnezeu. Dar toți pe câți îi întrebă, dădeau din umere neștiind ce să răspundă la așa întrebare ciudată.

— Numai sfântul Nicolae trebuie să știe asta, zise Ivan scoțând o icoană din sân și sărutându-o pe dos și pe față. Și atunci, ca prin minune se trezește Ivan la poarta raiului! Și nici una, nici două, începe a bate la poartă cât ce puteă. Atunci Sfântul Petre întrebă din lăuntru:

— Cine-i acolo?

— Eu.

— Cine eu?

— Eu, Ivan!

- Și ce vrei?
- Tabacioc este?
- Nu-i.
- Votchi este?
- Nu-i.
- Femei sânt?
- Ba.
- Lăutari sânt?
- Nu's, Ivane, ce mă tot cihăești ce cap!
- Dar unde se găsec de aceste?
- La iad, Ivane, nu aici.

- Măi! dar ce sărăcie lucie pe aici pe ia ratu, zise Ivan, și ne mai lungind vorba, îndată se pornește la Iad. Și, el știe pe unde cotigește, că nu umblă tocmai mult și numai ce dă de poarta iadului. Și atunci odată începe a bate în poartă, strigând:

- Ei! Tabacioc este?
- Este, răspunse cineva din lăuntru.
- Votchi este?
- Este.
- Femei sânt?
- Da, cum să nu fie?!
- Lăutari sânt?
- Ho, ho! Câți poștești?

- A! harașo, harașo! Aici e de mine! Deschileți iute, zise Ivan, tropăind și frecându-și mâinile.

Dracul dela poartă, gândind că e vr'un muștereu vechiu de-a lor, deschide; și atunci numai iaca ce se trezește pe neașteptate cu Ivan Turbincă!

- Vai de noi și de noi! ziseră atunci dracii!

scărmănându-se de cap în toate părțile; așa-i cam pățit-o? Ivan însă poruncește să-i aducă mai de grabă votchi, tabacioc, lăutari și femei frumoase, că are gust să facă un guleaiu.

Se uită dracii unii la alții, și văzând că nu-i de chip de stat împotriva lui Ivan, încep a-i aduce care din cotro rachiu, tiutiu, lăutari și tot ce-i poftea lui Ivan sufletul. Umblau dracii în toate părțile, iute ca prâsnelul, și-i intrau lui Ivan în voie cu toate cele, căci se temeau de turbincă, ca de nu știu ce, poate mai rău decât de sfânta cruce.

Dela o vreme se chefăluște Ivan cum se cade, și unde nu începe a chiu prin iad și a jucă *horodînca* și *cazacînca*, luând și pe draci și pe drăcoalice la joc, cu nepus în masă; și în vârtejul cela, răsturnă țărăbi și toate cele în toate părțile, de-ți venea să te strici de răs de isnoavele lui Ivan. 'Amu, ce să facă dracii ca să-l urnească de-acolo? Gândesc ei, se sucesc ei, se frământă ei cu mintea fel și chip, dar nici unuia nu-i vine 'n cap ce să facă. Talpa iadului însă, mai ajunsă de cap decât toți dracii, zise atunci lui Scaraoschi:

— Haram de capul vostru, de n'as fi eu aici, ați păți voi și mai rău decât așa. Aduceți-mi degrabă o putină, o piele de câne și două bețe, să fac o jucărică cum știu eu, și acuș vi-l mătur de-aici. Și atunci îndată i se aduc cele cerute, și tălpoiul face o darabană; și apoi furișându-se de Ivan, iese cu dânsa afară și începe a o bate ca de războiu: br... br...

Ivan atunci își vine în simțire și într'un buș iese afară cu pușca la umăr, să vadă ce este.

Talpa iadului atunci face țuști! înăuntru, și dracii tronc! închid poarta după Ivan, și pui zăvoarele bine, bucuria lor că au scăpat de turbină. Bate el Ivan în poartă cât poate, se răcăduște el cu pușca, dar au prins ei acum dracii la minte.

— Ei las', cornoraților! de mi-ți-mai pică vr'o dată în mână, turbinca are să vă știe de știre. Dracii însă nu răspundeau nimica din lăuntru.

Văzând Ivan că porțile iadului sunt ferecate în toate părțile, și că dracii n'au gând să-i deschidă, se lehametește el acum și de lăutari și de tabacioc, și de votchi și de tot, și pornește iar la raiu, să slujească pe Dumnezeu.

Și cum ajunge la poarta raiului, dinafară se și pune acolo de strajă, și stă neadormit zi și noapte, tot într'una, fără să se clintească din loc.

Și nu mult după aceasta, numai iaca ce vine și moartea și vrea numai decât să intre la Dumnezeu ca să primească porunci.

Ivan atunci îi pune șpaga în piept și zice:

— *Ștoti, Vidma* unde vrei să te duci?

— La Dumnezeu, Ivane, să vedem ce mi-a mai porunci.

— Nu-i voie, zise Ivan! las'că mă duc eu să-ți aduc răspuns.

— Ba nu, Ivane, trebuie să mă duc eu.

Ivan atunci, văzând că moartea dă chioară peste dânsul, se stropsește la ea, zicând:

— *Pașol, Vidma, na turbinca!*

Moartea atunci neavând încotro, se bagă în turbină, și acus icnește, acus suspină. de-ti venea

să-i plângi de milă. Iară Ivan leagă turbinca la gură cu nepăsare, ș'o anină într'un copac. Apoi începe a bate în poartă. Sfântul Petre atunci deschide, și când colo se trezește cu Ivan.

— Ei, Ivane, doar te-ai săturat acum de umblat plin lume crancalâcuri.

— M'am săturat și m'am prea săturat, sfinte Petre.

— Ei, și ce vrei acum?

— Ia vreau să mă duc la Dumnezeu, să-i spun evă.

— Bine, Ivane, du-te; nu ți-i oprită calea. De-a putere-a fi, acum ești de casa noastră.

Ivan atunci se duce de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu, și zice:

— Doamne, nu știu dacă ai la știință ori ba, dar eu slujesc la poarta raiului de multă vreme. Și acum vine Moartea și întreabă ce mai porunciți!

— Spune-i, Ivane, din partea mea, că poruncesc ă moară trei ani de zile dearândul, numai oameni bătrâni, așa ca tine... zise Dumnezeu, zâmbind cu bunătate.

— Bine, Doamne, zise Ivan, uitându-se cam lung la Dumnezeu. Mă duc să-i spun cum ai poruncit.

Și ducându-se el, scoate Moartea dela închisoare, și-i zice:

— Dumnezeu a poruncit ca să mănânci trei ani de zile de-arândul numai pădure bătrână; de cea tânără să nu te atingi! Înțeles-ai? Hai, pornește și-ți fă datoria!

Moartea atunci pornește prin codri, supărată ca vai de ea, și începe a roade la copaci bătrâni, de-i pocneau fălcile.

Și după ce se împlinesc trei ani în capăt, iar poamește la Dumnezeu, să primească porunci. Dar când știă că are să dea peste Ivan, i se tăiau picioarele și o strângea în spate de frică.

— Turbinca! Afurisita de turbincă mă vără în toate boalele, zicea Moartea, suspinând. Decât, n'am încotro; trebuie să mă duc, zise oftând.

În sfârșit merge ea, nu merge, și dela o vreme ajunge la poarta raiului. Dar când colo, dă iar cu ochii de Ivan.

— Tot aici ești Ivane, tot?

— Ba bine că nu, zise Ivan, făcând stânga împrejur și puindu-se drept în calea morții. Dar unde gândeai să fiu, când asta mi-e slujba?

— Gândeam că te-i fi dus prin lume după berbantlăcuri de-a tale.

— Dacă doar de lume am fugit; o știu eu cât de dulce e și de amară, bat-o pustia s'o bată. Lui Ivan i's roase urechile de dânsa. Dar ce-ai slăbit asă, Vidmă?

— De bunătățile tale, Ivane; acum cred că nu ți-i mai face blestem cu mine, mi-i da drumul să intru la Dumnezeu, că tare mare treabă mai am.

— Da, cum nu; ia mai pune-ți pofta la o parte că doar nu pieri lumea... nu cumvâ ai poftă oare să te pui la taifasuri cu Dumnezeu?

— Dar știi că te prea întreci cu șaga, Ivane.

— Așă ți-i treaba? Încă mă iei la trei parale? *Pașol na turbınca, Vidma!*

Moartea atunci se vără în turbincă, și Ivan o pune la pastramă, zicând:

— Șopârcai cu cine șopârcai, dar cu Ivan nu șopârcai.

Dumnezeu însă știă de toate acestea, dar voiă să mai facă și pe cheful lui Ivan, nu tot pe-a Morții; căci multe bunătăți mai făcuse și ea în viața ei!

— Ia deschide, sfinte Petre, zise Ivan, bățând apoi la poartă.

Sfântul Petre deschide și Ivan se duce iar de se înfățișează înaintea lui Dumnezeu și zice:

— Doamne, Moartea întrebă ce mai porunciți? Și să nu vă supărați, dar tare-i neastâmpărată și avană, drept să vă spun; șede ca pe spini, și vrea numai decât să-i dați răspuns.

— Du-i răspuns, Ivane, că poruncesc să moară de-acum înainte trei ani de zile, de-arândul, numai oameni tineri; și alți trei ani de zile, să moară numai copii obraznici.

— Bine, Doamne, zise Ivan, închinându-se până la pământ. Mă duc să-i spun, cum ai poruncit... și cum ajunge Ivan din afară de poartă, scoate Moartea din turbincă, și-i zice:

— Dumnezeu a poruncit, ca de-acum înainte să mănânci trei ani de zile de-arândul numai pădure tânără; și alți trei ani de zile, numai vlăstări fragede, răchițică, zmicele, nuiiele și altele de seama acestora; de pădurea cea bătrână să nu te-atingi, că-i poznă! Auzit-ai, Vidmă? Hai, pornește, până te văd, și-ți fă datoria cu sfințenie.

Moartea atunci înghițind noduri, pornește prin dumbrăvi, lunci și buceaguri, supărată ca vai de capul ei. Și de voie, de nevoie, începe când a roade copaci tineri, când a forfăcă smicele și nuiiele de-i pârâiau măselele și o dureau șelele și grumazii întinzându-se ne sus, la plopii cei înalți, și plecân-

du-se atâta pe la rădăcinile celor tufari, după mlădițe fragede. Se zămoreă și ea sărmana cum putea. În sfârșit, s'a chinuit Moartea așa trei ani de zile de-arândul, și încă alți trei ani, și după ce i se împlinesc cei șese ani de osândă, iar pornește la Dumnezeu, să vadă ce porunci i-a mai da. Nu-i vorbă, că știa Vidina ce-o așteaptă, dar ce eră să facă?

— Turbinca, mănă-o-ar focul s'o mănânce, zicea moartea, ducându-se la raiu, ca și cum ar fi mers la spânzurătoare. Nu știu ce să mai zic și despre Dumnezeu, ca să nu greșesc. Pesemne că ajuns și el în mintea copiilor, Doamne iartă-mă, de i-a dat lui Ivan cel nebun atâta putere asupra mea. Bine mi-ar părea să-l văd și pe Dumnezeu într-o zi, cât e de mare și puternic, în turbinca lui Ivan; ori de nu, măcar pe Sfântul Petrea; numai atunci mi-ar crede ei mie.

Și mergând ea tot bodogănind vrute și nevrute, ajunge la poarta raiului; și când dă iar de Ivan, și se întunecă lumea înaintea ochilor și zice oftând:

— Dar bine, Ivane, iar ai de gând să mă chinu- cu turbinca ceea a ta?

— Ba dac'aș aveai mai multă putere, ți-o spun drept, că ți-aș scoate ochii ca la dracul și te-aș frige pe frigare, zise Ivan cu ciudă, că din pricina ta s'a prăpădit atâta amar de lume, dela Adam și până astăzi. *Pașol na turbinca, Vidma!* Și de-a-cum nici mai spun lui Dumnezeu despre tine, hoan-ghină bătrână ce ești! Tu și cu Talpa iadului sunteți potrivită pereche. Imi vine să vă rup cu dinți de bunisoare ce sunteți. *Am să te tin la nastramă*

hăt și bine. De-acum în turbincă au să-ți putrezească ciolanele. Hă, hă!

! Suspină ea moartea, dar pace bună; Ivan parcă nici n'o vede, nici n'o aude. În sfârșit trece ea așa o bucată de vreme, cât a fi trecut, și într'una din zile vine Dumnezeu la poartă, să vadă ce năzbutii mai face Ivan cu turbinca- ceea.

— Ei, Ivane, ce mai diregusești? Moartea n'a mai venit pe-aici?

Ivan atunci lasă capul în jos, și tăcând, începe a face fețe-fețe. Iară moartea răspunde înădușit din turbincă:

— Iată-mă's, Doamne, pusă la opreală: m'ai lăsat de răsul unui șuiu ca Ivan, nenorocita de mine!

Dumnezeu atunci desleagă turbinca, dă drumul morții și zice lui Ivan:

— Ei, Ivane, destul de-acum; ți-ai trăit traiul și ți-ai mâncat mălaiul. De milostiv, milostiv ești; de bun la inimă bun ai fost, nu-i vorbă; dar dela o vreme încoace, cam de pe când ți-am blagoslovit turbinca aceasta, te-ai făcut prea nu știu cum. Cu dracii dela boierul cela, ai făcut hara-para. La iad ai tras un guleaiu, de ți s'a dus vestea ca de popă tuns. Cu moartea te-am lăsat până acum de ți-ai făcut mendele, cum ai vrut; n'ai ce zice. Da toate's până la o vreme, fătul meu. De-acum ți-a venit și ție rândul să mori; n'am ce-ți face. Trebuie să dăm fiecăruia ce este al său, căci și moartea are socoteala ei: nu-i lăsată numai așa degeaba, cum crezi tu.

Ivan atunci văzând că s'au trecut de șagă, se pune în genunchi dinaintea lui Dumnezeu și-l roagă cu lacrimi, zicându-

— Doamne! Rogu te, să fiu îngăduit măcar trei zile, în care să-mi grijesc sufletul, să-mi lucrez acla cu mâna mea asta slăbănoagă! și să mă așez singurel într'însa; și după aceste facă moartea ce va voi cu mine, căci văd eu bine, că mi s'a strâns funia la par; încep a slăbi văzând cu ochii.

Dumnezeu îi învoește cererea aceasta și apoi luându-i turbinca din stăpânire, îl dă pe seama Vidmei, ca după trei zile să-i iee sufletul.

Ivan acum rămânând singur, supărat ca vai de el, pe de-o parte că i-a luat Dumnezeu turbinca, pe de alta că are să moară, s'a pus pe gânduri.

— Mă rog, ia să stau și să-mi fac socoteala, cu ce m'am ales eu, cât am trăit pe lumea asta, zise Ivan în gândul său. În oaste am fost numai de sbucium: hăis haram, cea haram! De-atunci încoace am umblat ia așa, teleleu Tănasă. M'am dus la raiu, dela raiu la iad, și dela iad iar la raiu. Și tocmai acum la adică, n'am nici o mângâiere. Raiu mi-a trebuit mie la vremea asta? Ia așa pățești dacă te strici cu dracul; aici la sărăcăciosul ist de raiu, vorba ceea: „Fală goală, traistă ușoară“: sezi cu banii în pungă și duci dorul la toate cele. Mai mare pedeapsă decât asta, nici că se mai poate! Votchi nu-i, tabacioc nu-i, lăutari nu-s, guleaiu nu-i, nimica nu-i! Mai am trei zile de trăit, și te-a... aai dus, Ivane de pe fața pământului! Oare nu-i de făcut vreo șmichirie, până mai este încă vreme?

În sfârșit, mai stă el oleacă așa, cu fruntea răzemată pe mână, și-i trăznește în gând una:

— Taci, că i-am dat de meșteșug! Incaltea ce-a fi, a fi; dar degeaba n'are să fie. Văd eu bine, că tot de una mi-e acum.

Și odată se duce Ivan repede cu cele două cărbouave, el știe unde, și cumpără unelte de teslărie: două lătunoi groase, patru balamale, câteva pi-roane, două belciuge și un lăcătoiu sdravăn și se aruncă de-și face el singur o drăguță de raclă, să poată șede și împăratul într'însa:

— Iaca Ivane și casa de veci, zise el. Trei coți de pământ, atâta-i al tău! Vezi în ce se încheie toată scofala de pe lumea asta?

Dar n'apucă Ivan a sfârși bine vorba din urmă și numai iaca se pomenește cu moartea la spate:

— Ei, Ivane, gata ești?

— Gata, răspunse el zâmbind.

— Dacă ești gata, hai! Așează-te mai repede în raclă, că n'am vreme de pierdut. Poate mă mai așteaptă și alții să le dau răvaș de drum.

Ivan atunci se pune în raclă cu fata, în jos.

— Nu așa Ivane, zise moartea.

— Dar cum?

— Pune-te cum trebuie să șadă mortul.

Ivan se pune într'o râlă, și lasă picioarele spânzurate afară.

— Dar bine, Ivane, una-i vorba, alta-i treaba: mult ai să mă ții? Pune-te, măi frate, cum se pune!

Ivan atunci se întoarce iar cu fața în jos, cu capul bălălău într'o parte și iar cu picioarele afară.

— A...ra...ca de mine și de mine! Dar nici atâta lucru nu știi? Se vede că numai de blestemății ai fost bun, în lumea asta. Ia fugi de-acolo, să-ți arăt eu, nebunule ce ești!

Ivan atunci iese din raclă, și stă în picioare n-

milit. Iară moartea, având bunătatea a dăscăli pe Ivan, se pune 'n raclă cu fața 'n sus, cu picioarele întinse, cu mânele pe piept și cu ochii închiși, zicând:

— Iaca așa, Ivane, să te așezi.

Ivan atunci nu pierde vremea, și face tranșă... capul deasupra; încue lacata, și cu toată rugămintea morții, umflă racla în spate și se duce, de-i dă drumul pe-o apă mare, curgătoare, zicând:

— Na! că ți-am făcut conșul. De-acum du-te pe apa Sâmbetei. Și să ieși din raclă când te-a scoate bunica din groapă. Mi-a luat el Dumnezeu turbinca, din pricina ta, dar încaltea ți-am făcut-o bună și eu.

— Ei, ei, Doamne, zise apostolul Petru, vezi de ce s'a mai apucat Ivan al Sfinției-Tale? Bine-a mai zis cine-a zis: „Dacă dai nas lui Ivan el se suie pe divan“.

Dumnezeu atunci, văzând până unde merge îndrăzneala lui Ivan, a început a se cam lua pe gânduri, de năzdrăvăniile lui! Și așa, a zis Dumnezeu, să desfacă sicriul acolo unde eră, să iasă moartea la liman ca să-și răzbune și ea acum pe Ivan. Și îndată s'a făcut așa, și când nici nu visă Ivan, că are să mai dea vr'odată ochi cu moartea, numai iaca ce se trezește cu dânsa, față 'n față, zicându-i:

— Dar bine, Ivane, așa ne-a fost vorba?

Ivan atunci a rămas încrămențit. fără să mai poată zice un cuvânt măcar.

— Incă te faci niznai? Ei, Ivane, Ivane! Numai răbdarea și bunătatea lui Dumnezeu cea fără de margini poate să precovârșească fără de legile și

îndărătnicia ta. De mult erai tu mătrășit din lumea asta și ajuns de batjocura dracilor, dacă nu-ți intră Dumnezeu în voie, mai mult decât însuși Fiului său. Să știi, Ivane, că de acum înainte ai să fii bucuros să mori; și ai să te târâi în brânci după mine, rugându-mă să-ți ieu sufletul, dar eu am să mă fac că te-am uitat, și am să te las să trăești cât zidul Goliei și Cetatea Neamțului, ca să vezi tu, cât e de nesuferită viața la așa adânci bătrânețe!

Și l-a lăsat moartea de isbeliște să trăiască:

Cât e lumea și pământul,
Pe cuptor nu bate vântul.

Și așa văzând Ivan că nu mai moare, zise în sine:

— Oare nu cum-va de-acum mi-oiu da cu paru 'n cap de răul Vidmei? Ba zău, nici nu gândesc. Dee-și ea dacă vrea.

Și ci-că atunci unde nu s'a apucat și el în ciuda morții de tras la mahorcă și de chilit la țuică și holercă, de parc'o mistuiă focul

— Guleai peste guleai. Ivane, căci altfel înebu-nești de urât, zicea el.

Dă, ce eră să faci bietul om, când moartea-i chioară și nu-l vede?.

Și așa, a trăit Ivan cel fără de moarte, veacuri nenumărate. Și poate că și acum a fi trăind, dacă n'a fi murit.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
OLUJ - NAPSODA

PAGINI ALESE DIN SCRITORII ROMANI

BIBLIOTECA PERIODICĂ DE POPULARIZARE

31 Lev Abonamentul la o serie de 36 numere simple.

- No. 1. *Vasile Alecsandri*: O plimbare în munți.
- No. 2. *Ion Creangă*: Moș Nichifor Coțcarul.
- No. 3. *M. Eminescu*: Poezii.
- No. 4. *I. Brătescu Voinești*: Nuvele.
- No. 5. *I. L. Caragiale*: O făclie de Paște. — La Conac.
- No. 6. *V. Alecsandri*: Ostașii noștri.
- No. 7. *M. Eminescu*: Luceafărul — Călin.
- No. 8. *P. Ispirescu*: Ileana Simzeana.
- No. 9. *Vasile Alecsandri*: Dan Căpitan de plai. Grui Sânger.
- No. 10—12. *P. Ispirescu*: Ștefan cel Mare.
- No. 13. *I. L. Caragiale*: Cănuță om sucit. — Proces-Verbal.
- No. 14. *I. Creangă*: Moș Ion Roată Ivan Turbincă.
- No. 15 — 16. *G. Coșbuc, St. Iosif, I. Ghica ș. a.* Tudor Vladimirescu.
- No. 17. *Ion Ghica*: Despre muncă.
- No. 18. *M. Eminescu*: Făt frumos din lacrimă.
- No. 19. *G. Coșbuc*: Dintr'ale neamului nostru.
- No. 20. *M. Sadoveanu*: Povestiri.
- No. 21. *Ion Ghica*: Scrisori către V. Alecsandri.
- No. 22 — 23. *Alecsandri, Bolintineanu, ș. a.* Iisus Mântuitorul.
- No. 24 — 25. *P. Ispirescu*: Istoria lui Mihai Viteazul.
- No. 26. *Anton Pann*: Istoria lui Arghir și a lui Anadam.
- No. 27. *Petru Maior*: Extrase din operele sale.
- No. 28. *I. L. Caragiale*: Hanul lui Manjoală.
- No. 29—30. *M. Eminescu*: Sărmaul Dionis.
- No. 31. *Gr. Alecsandrescu*: Poezii (seria I-a).
- No. 32. *C. Negruzzi*: Alex. Lăpușneanu.
- No. 33. *Al. Vlahuță*: Nuvele.
- No. 34. *G. Coșbuc*: Poezii.
- No. 35. *Al. Odobescu*: Moșii. Răscoala Românilor sub Horia.
- No. 36. *I. L. Caragiale*: Schițe.
- No. 37. *D. Anghel*: Nuvele și Amintiri.
- No. 38. *M. Sadoveanu*: Nuvele și povestiri.
- No. 39. *N. Băleescu*: Din Istoria lui Mihai Viteazu.
- No. 40. *P. Cerna*: Poezii.
- No. 41. *Al. Vlahuță*: Nuvele.
- No. 42. *M. Eminescu*: Satire.
- No. 43. *C. Negruzzi*: Proză.
- No. 44. *Vasile Alecsandri*: Poezii populare.
- No. 45. *Al. Obobescu*: Mihnea Vodă cel rău.
- No. 46. *D. Bolintineanu*: Legende istorice.
- No. 47. *Ion Creangă*: Povestea lui Stan Păițul.
- No. 48. *V. Alecsandri*: O plimbare în munți.
- No. 49. *I. L. Caragiale*: O făclie de Paște. — La Conac.
- No. 50. *Ion Ghica*: Egalitatea. — 50 de ani.
- No. 51. *Al. Russo*: Cântarea României.
- No. 52. *Gr. Alecsandrescu*: Fabule.
- No. 53—54. *V. Alecsandri*: Istoria unui galben.
- No. 55. *P. Dulfu*: Din povestea lui Făt-Frumos.
- No. 56. *Al. Donici*: Fabule.
- No. 57. *P. Ispirescu*: Povestiri.
- No. 58—59. Pagini de: *O. Goga, Coșbuc, Creangă, Pann, etc.*
- No. 60. *O. Goga*: Poezii.
- No. 61. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie, I.
- No. 62. *Th. D. Speranția*: Anecdote populare.
- No. 63. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie, II.
- No. 64. *C. Sandu-Aldea*: Povestiri.
- No. 65. *Ion Creangă*: Amintiri din copilărie, III.
- No. 66. *Anton Pann*: Judecata Strugurelui.
- No. 67. *S. Fl. Marian*: Legendele Ciocârliei.
- No. 68. *C. Negruzzi*: Povestiri.
- No. 69. *Victor Vlad Delamarina*: Poezii.
- No. 70. *Vasile Alecsandri*: Pasteluri.
- No. 71. *M. Kogălniceanu*: Din Istoria Românilor.
- No. 72. *Al. Vlahuță*: Poezii.
- No. 73. *I. L. Caragiale*: Noaptea Învierii.
- No. 74. *P. Ispirescu*: Înșir'țe Mărgăritari.
- No. 75. *Dinicu Golescu*: Însemnări din călătorie.
- No. 76. *S. Fl. Marian*: Legendele Rândunicii.
- No. 77. *D. Anghel*: Nuvele.
- No. 78. *I. Heliade Rădulescu*: Poezii.
- No. 79. *C. Negruzzi*: Povestiri.
- No. 80. *Poetii Văcărești*: Poezii.
- No. 81—82. *Ion Creangă*: Harap alb.
- No. 83. *P. Dulfu*: Din isprăvile lui Păcală.
- No. 84. *P. Ispirescu*: Povestiri.
- No. 85. *Al. Macedonski*: Năluci din vechime.
- No. 86. *G. Rotică*: Poezii.
- No. 87. *C. Sandu-Aldea*: Nuvele.
- No. 88. *N. Gane*: Nuvele.
- No. 89. *Ion Popovici-Bănățeanu*: Din viața meseriașilor ardeleni.
- No. 90—91. *Ion Creangă*: Dănilă Prepeleac.
- No. 92—93. *V. Alecsandri*: Dridri.
- No. 94—95. *Al. Odobescu*: Doamna Chiajna.
- No. 96—97. *M. Eminescu*: Proză.
- No. 98—99. *P. Ispirescu*: Povestiri.
- No. 100—102. *Români din patru unghiuiri* (număr festiv).

Comeziile se fac la «Cartea Românească» Bul. Academiei 3, București.